

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2968

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de noodzaak om de vraag naar veevoer terug te dringen nu hongersnood dreigt* (ingezonden 1 april 2022).

Antwoord van Minister **Staghouwer** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 3 juni 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2637.

Vraag 1

Heeft u gelezen dat Arif Husain, de economisch directeur van het Wereldvoedselprogramma (WFP), waarschuwt dat de oorlog in Oekraïne door de snelle stijging van voedselprijzen voor tientallen miljoenen mensen die wereldwijd op het randje van de honger balanceren het definitieve zetje betekent?¹

Antwoord 1

Ja ik heb hiervan kennis genomen.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat Nederland, voordat de oorlog uitbrak, miljoenen tonnen voermais uit Oekraïne haalde om hier aan dieren in de veehouderij te voeren en daarnaast ook tarwe, zonnebloemzaden, koolzaad en raapzaad uit Oekraïne importeerde voor de (biologische) veehouderij?^{2 3}

Antwoord 2

Ja, Nederland importeert normaliter verschillende grondstoffen uit Oekraïne, waaronder ruim 3 miljoen ton voermais.

¹ De Volkskrant, 25 maart 2022, Directeur Voedselprogramma: «Deze oorlog had niet op een slechter moment kunnen komen, en niet op een slechtere plaats» (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/directeur-voedselprogramma-deze-oorlog-had-niet-op-een-slechter-moment-kunnen-komen-en-niet-op-een-slechtere-plaats-be5283f2/>).

² Akkerwijzer, 4 maart 2022, Rabobank: «Gevolgen oorlog Oekraïne gaan verder dan alleen de graanprijzen» (<https://www.akkerwijzer.nl/artikel/457596-rabobank-gevolgen-oorlog-oekraïne-gaan-verder-dan-alleen-de-graanprijzen>).

³ FD, 25 maart 2022, Boeren hamsteren veevoer vanwege oorlog in Oekraïne (<https://fd.nl/economie/1434385/boeren-hamsteren-veevoer-vanwege-oorlog-in-oekraïne-q2c2caIM59p6>).

Vraag 3

Erkent u dat Nederland, met zo'n 600 miljoen dieren die per jaar worden gefokt, gebruikt en gedood in de veehouderij, een groot beslag legt op de wereldvoorraad plantaardige eiwitten en op landbouwgronden binnen en buiten Europa?

Antwoord 3

Nederland is een belangrijke schakel in wereldwijde landbouw waardeketens en verwante internationale handel. Nederlandse ondernemers, waaronder de veehouderij, creëren vraag naar plantaardige eiwitten, die voornamelijk uit landen binnen en buiten Europa geïmporteerd worden. Nederland is daarmee grootafnemer van dergelijke plantaardige eiwitten.

Vraag 4

Heeft u gezien dat Nederlandse veehouders veevoer zijn gaan hamsteren door de stijgende prijzen en de dreigende schaarste?⁴

Antwoord 4

Ja, ik heb inderdaad vernomen dat er veehouders zijn die tekorten vrezen en daarom ruimere voorraden dan gebruikelijk aanleggen. Er is op dit moment geen reden om extra voorraden aan te leggen, dus ik zou daarom willen oproepen dit niet te doen.

Vraag 5

Deelt u de vrees van veevoergigant ForFarmers dat dit hamstergedrag de voorraadketen verder onder druk zet?

Antwoord 5

Inderdaad vraagt een piekbelasting in de productie van veevoerders, extra inspanningen om de grondstoffen voor deze diervoeders aan te kopen, in de fabriek te ontvangen en de gevraagde veevoerders te produceren. Meer dan nodig is voor het patroon van de reguliere voerbestedingen. Dit is ook de reden waarom Nevedi, de branchevereniging van voerproducten, de oproep doet om voerbestedingen volgens het reguliere patroon te blijven doen. Dit is ook de reden waarom ik oproep om voerbestedingen volgens het reguliere patroon te blijven doen.

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat meer dan 60% van het Europese akkerland wordt ingezet voor de productie van veevoer?⁵

Antwoord 6

Ik ben bekend met het rapport dat deze cijfers naar voren heeft gebracht, maar ik weet ook dat de Europese Commissie deze cijfers niet erkent. Voor zover ik weet zijn er geen betrouwbare gegevens beschikbaar om deze percentages precies te kunnen vaststellen op EU niveau.

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat in Europa meer dan de helft van de graanproductie wordt gevoerd aan koeien, varkens en andere dieren in de vee-industrie?⁶

Antwoord 7

Uit de overzichten van de Europese Commissie over de situatie van de Europese graan markt, blijkt dat meer dan de helft van de granen die in de EU worden gebruikt, wordt gebruikt voor veevoer. Hoeveel hiervan precies uit Europese productie of uit import komt blijkt niet uit deze cijfers.

⁴ FD, 25 maart 2022, Boeren hamsteren veevoer vanwege oorlog in Oekraïne (<https://fd.nl/economie/1434385/boeren-hamsteren-veevoer-vanwege-oorlog-in-oekraïne-q2c2calM59p6>).

⁵ Greenpeace, februari 2019, Feeding the problem. The dangerous intensification of animal farming in Europe (<https://www.greenpeace.org/static/planet4-eu-unit-stateless/2019/02/83254ee1-190212-feeding-the-problem-dangerous-intensification-of-animal-farming-in-europe.pdf>).

⁶ Europese Commissie; Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, 24 februari 2022, Cereals market situation (<https://circabc.europa.eu/sd/a/92653d37-7fff-40c1-8d5e-b6bb3625c04a/EU%20cereals%20market.pdf%20>).

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat ook verreweg het grootste deel van het in Nederland geteelde graan (tweederde of meer) wordt gebruikt voor veevoer?⁷

Antwoord 8

Het klopt dat het grootste deel van het in Nederland geteelde graan wordt gebruikt als diervoeder. De grondsoort en het klimaat in Nederland hebben impact op het eiwitgehalte (voor baktarwe is een hoger gehalte gewenst) en eiwitkwaliteit, waardoor (ondanks extra inspanningen door rassenkeuze en bemesting) de tarwe alsnog wordt afgezet als voertarwe. Om die reden kiezen akkerbouwers vaak voor een ras dat een hoge opbrengst (tonnage) levert en dat als voertarwe wordt afgezet. Granen in Nederland fungeren ook veelal als rustgewassen voor herstel van de bodemkwaliteit in het bouwplan tussen andere gewassen door die veelal voor humane consumptie zijn, zoals aardappels, suikerbieten en uien.

Vanuit de tarweketen is onlangs wel uitgesproken meer baktarwe van Nederlandse bodem te gaan gebruiken. Ik ondersteun dit.

Vraag 9

Kunt u bevestigen dat de Nederlandse veehouderij als het gaat om eiwitrijke grondstoffen voor meer dan de helft afhankelijk is van import van buiten Europa?⁸

Antwoord 9

Inderdaad is in de Nationale Eiwitstrategie, 2020 (Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70) terug te lezen dat in 2018 gemiddeld genomen 53% van de geïmporteerde eiwitten voor mengvoeders, afkomstig was van buiten de EU. Het kabinet werkt daarom aan het verminderen van internationale afhankelijkheid van import, met name van veevoer (soja) uit Zuid- en Midden Amerika. In de Nationale Eiwitstrategie kunt u lezen hoe ik deze afhankelijkheid wil verkleinen.

Vraag 10

Heeft u gezien dat pluimveehouders vanwege de hoge voerkosten overwegen om minder dieren «op te zetten», ofwel kuikens vet te mesten tot ze op een leeftijd van zes weken naar de slacht worden afgevoerd?⁹

Antwoord 10

Ja, ik heb kennisgenomen van de berichtgeving over dit onderwerp.

Vraag 11

Heeft u gezien dat Nederlandse pluimveehouders leghennen eerder naar de slacht brengen omdat de prijzen voor veevoer snel zijn gestegen en ze het te duur vinden om de dieren in leven te houden?¹⁰

Antwoord 11

Ja, ik heb kennisgenomen van de berichtgeving over dit onderwerp.

Vraag 12

Heeft u gezien dat in de biologische veehouderij wordt gesproken over noodslachtingen van dieren vanwege het wegvallen van de aanvoer van biologisch veevoer?

Antwoord 12

Ja, ik heb deze berichtgeving gezien. De Europese Commissie heeft op verzoek van NL en andere lidstaten, vanwege tekorten aan biologisch eiwitrijk veevoer door de oorlog in Oekraïne, een derogatievoorstel gemaakt om gangbaar voer te mogen bijmengen bij biologisch voer en deze voorgelegd

⁷ Beantwoording feitelijke vragen LNV begroting 2019 (Kamerstuk 35 210 XIV, nr. 3).

⁸ Nationale Eiwitstrategie, 2020 (Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70).

⁹ Nieuwe Oogst, 24 maart 2022, Vleeskuikenhouder in problemen door hoge kosten (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2022/03/24/vleeskuikenhouder-in-problemen-door-hoge-kosten>).

¹⁰ Pluimveeweb, 18 maart 2022, «Elke schakel moet bereid zijn om een stap te zetten» (<https://www.pluimveeweb.nl/artikel/460081-de-hele-schakel-moet-bereid-zijn-om-een-stap-te-zetten/>).

ter reactie aan de lidstaten. Deze zal met terugwerkende kracht per 24 februari 2022 ingaan. Ik verwacht nu geen vervroegde slachtingen van dieren.

Vraag 13

Erkent u dat het immoreel zou zijn om dieren te fokken en ze vervolgens geen eten meer te geven omdat dit ofwel te duur, ofwel onvoldoende beschikbaar is?

Antwoord 13

Ja, ik deel dat het immoreel is om dieren geen eten te geven. Hier is dan ook geen sprake van. In het besluit houders van dieren is onder andere vastgelegd dat een houder een dier een toereikende hoeveelheid voer moet geven. Als de NVWA dit soort overtredingen tegenkomt, dan wordt daar tegen opgetreden.

Vraag 14

Wat gaat u doen om dit te voorkomen?

Antwoord 14

Er is geen sprake van dat pluimveehouders hun dieren geen eten meer geven. Als de NVWA dit soort overtredingen tegenkomt, dan wordt daar tegen opgetreden.

Vraag 15

Kunt u bevestigen dat uit berekeningen van de Universiteit van Minnesota blijkt dat 4 miljard mensen extra kunnen worden gevoed als we onze akkers niet meer gebruiken voor veevoer en biobrandstof, maar voor voedsel voor mensen?¹¹

Antwoord 15

Ik kan inderdaad bevestigen dat het aangehaalde onderzoek deze cijfers presenteert. Wel denk ik dat deze cijfers met meer nuance zijn omgeven dan uit deze conclusie blijkt. Zo zijn niet alle gronden waar gewassen voor veevoer en biobrandstoffen worden geproduceerd ook geschikt om gewassen voor humane consumptie te produceren. Daarnaast kunnen gewassen voor veevoer en biobrandstoffen een rol hebben in het rotatiesysteem als rustgewas voor het herstel van de bodemkwaliteit. In het Klimaatakkoord zijn al afspraken gemaakt om het aandeel biobrandstoffen uit voedsel en voedergewassen sterk te beperken en in te zetten op gebruik van reststoffen in Nederland. In de nieuwe Jaarverplichting Energie Vervoer is daarom aangegeven dat voor maximaal 1,3 procent van de brandstoffen voedergewassen mogen worden ingezet. Verdere inperking kan doelstellingen voor hernieuwbare energie in gevaar brengen. Voor de inzet van biograndstoffen, waaronder biobrandstoffen, verwijs ik u verder naar het Duurzaamheidskader Biograndstoffen waarover uw Kamer op 16 oktober 2020 is geïnformeerd. Een brief namens het Kabinet om uw Kamer op de hoogte te stellen over de voortgang is naar u verstuurd op 22 april door het Ministerie van I&W en EZK.

Vraag 16

Erkent u dat het, in het licht van zowel de stijgende voedselprijzen als de dreigende hongersnood, immoreel is om grote hoeveelheden landbouwgrond te blijven gebruiken voor de productie van veevoer en op die manier voedsel te blijven verspillen via de veehouderij?

Antwoord 16

Het kabinet zet zich samen met de ketenpartijen in voor een eetpatroon dat de leefomgeving minder belast. Onder andere met een gezonde balans in de consumptie van dierlijke en plantaardige eiwitten. Het stimuleren van een plantaardig eetpatroon draagt bij aan de omschakeling binnen de landbouw.

¹¹ Emily S Cassidy, Paul C West, James S Gerber, Jonathan A Foley. Redefining agricultural yields: from tonnes to people nourished per hectare. Environmental Research Letters, 2013; 8 (3): 034015 DOI: 10.1088/1748-9326/8/3/034015.

Daarnaast heeft het kabinet in het coalitieakkoord uitgesproken om voor veevoer zo veel mogelijk van reststromen gebruik te maken. Hierover worden afspraken gemaakt met toeleveranciers en de verwerkende industrie. Het is verder wel aan de akkerbouwer om de keuze te maken wat verbouwd wordt.

Vraag 17

Erkent u, gezien de huidige situatie, dat het noodzakelijk is om (sneller) landbouwgronden beschikbaar te maken voor teelten voor directe menselijke consumptie en om – waar mogelijk – gewassen die geschikt zijn voor directe menselijke consumptie zo snel mogelijk daarvoor beschikbaar te stellen? Erkent u dat, vanwege de klimaat- en biodiversiteitscrisis, voedseltekorten in de toekomst alleen maar zullen toenemen en dat daarmee de noodzaak om landbouwgronden beschikbaar te maken voor menselijke consumptie alleen maar groter zal worden?

Antwoord 17

Op dit moment is in Nederland en de EU geen probleem met de voedselzekerheid. Er is van daaruit dan ook geen noodzaak om te schakelen van producten van diervoer naar voedsel dat gelijk voor humane consumptie geschikt is. Wel is er vanuit klimaatoptiek en gezondheidsoptiek een reden om minder dierlijke producten te eten en te produceren. Dat is onderdeel van het voedselbeleid.

Vraag 18

Erkent u dat het (versneld) verminderen van het aantal dieren in de veehouderij ervoor zal zorgen dat er een minder groot beslag wordt gelegd op landbouwgronden binnen en buiten Europa en op de wereldvoorraad plantaardige eiwitten?

Antwoord 18

Hoewel de Nederlandse vraag naar plantaardige eiwitten in de geschetste situatie zou afnemen, betekent dit niet dat het de wereldwijde vraag ernaar of het totale landbouwareaal daarmee ook zal afnemen. Daarnaast hecht Nederland grote waarde aan duurzame productie, hiervoor zet het zich al jaren actief in. Zo is Nederland de grootste importeur van duurzaam gecertificeerde soja in Europa. Ook maakt Nederland zich hard voor wetgeving op EU-niveau om wereldwijde ontbossing door EU consumptie te stoppen.

Vraag 19

Erkent u dat het verminderen van het aantal dieren vanuit het principe van voedselzekerheid én vanuit moreel oogpunt het beste kan door in de veehouderij minder dieren geboren te laten worden? Bent u derhalve bereid tot het instellen van fokbeperkingen, om op die manier een bijdrage te leveren aan het verminderen van het aantal dieren en daarmee aan een eerlijker voedselverdeling en het voorkomen van nog grotere voedselschaarste? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

Het principe van vraag en aanbod bepaalt of het aantal dieren vermindert. Door hoge voerkosten kunnen pluimveehouders overwegen om (tijdelijk) geen nieuwe dieren aan te kopen. Op de broederijen zullen er dan minder kuikens uitgebroed worden, waardoor er minder dieren geboren worden. De wetgeving biedt geen bevoegdheid om in het belang van voedselzekerheid een fokverbod in te stellen.

Vraag 20

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

Antwoord 20

Ik heb uw vragen individueel beantwoord.